

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΣΠΑ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ &
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αθήνα, 21-12-2022

Αριθ. Πρωτ. : 124143 - 21-12-2022

Ταχ. Δ/ση	: Μητροπόλεως 3, 5 ^{ος}	ΠΡΟΣ :	Πίνακας Αποδεκτών (ηλεκτρονικά)
Ταχ. Κώδικας	Όροφος		
Πληροφορίες	: 10557		
Τηλέφωνο	: Γραφείο Προϊσταμένης		
Fax	: 210 3726001	ΚΟΙΝ.:	Πίνακας Αποδεκτών (ηλεκτρονικά)
Email	: eyssa@mnec.gr		

**«Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο
πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ»**

Περιεχόμενα

.....	0
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
1 Πλαίσιο Σχεδιασμού της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης.....	2
1.1 Κανονιστικό Πλαίσιο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη	2
1.1.1 Κανονιστικές Διατάξεις και Εθνικό Πλαίσιο.....	2
1.1.2 Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ.....	3
1.1.3 Χωρικά Εργαλεία	3
1.1.4 Διαφορές Μεταξύ των Προγραμματικών Περιόδων 2014-2020 και 2021-2027.....	4
1.2 Εθνικές απαιτήσεις	4
1.3 Πηγές Χρηματοδότησης	6
1.3.1 Διαπεριφερειακές ΟΧΕ – ΟΧΕ από πολλά προγράμματα	7
1.3.2 Ειδικότερα για ΤΑΠΤΟΚ.....	8
1.4 Εμπλεκόμενοι Φορείς – Αρμοδιότητες	8
1.4.1 Εθνική Αρχή Συντονισμού	8
1.4.2 Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των ΠεΠ.....	8
1.4.3 Χωρικοί Φορείς	9
1.5 Περιοχές και Περιεχόμενο στρατηγικών.....	10
1.5.1 Περιοχές στρατηγικών.....	10
1.5.2 Περιεχόμενο Στρατηγικών.....	10
1.5.2.1 Τμηματοποιημένες Πράξεις	13
2 Πλαίσιο Διαχείρισης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων	13
2.1 Επιλογή Στρατηγικής Χωρικής Ανάπτυξης Ανάλογα με το περιεχόμενο του Προγράμματος, η διαχειριστική αρχή προβαίνει στα ακόλουθα :	13
A. Όταν τα εργαλεία και οι περιοχές ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα	13
B. Όταν τα εργαλεία και οι περιοχές εφαρμογής δεν ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα	14
2.2 Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης στρατηγικών.....	16

2.3 Έγκριση στρατηγικών.....	16
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	20
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	20
Ι. Ειδικός Στόχος 5.1 Αστικές Περιοχές	20
ΙΙ. Ειδικός Στόχος 5.2 Μη Αστικές Περιοχές.....	22
ΙΙΙ. Το στρατηγικό πλαίσιο σχεδιασμού των ΟΧΕ	24
Ι.ΙΙΙ.1. Η Εδαφική Διάσταση της Πολιτικής της Συνοχής	24
Ι.ΙΙΙ.2. Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής.....	24
Ι.ΙΙΙ.3. Η αγροτική διάσταση της πολιτικής συνοχής.....	26
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	26

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν έγγραφο αποσκοπεί στην υποστήριξη των αρμοδίων αρχών των Προγραμμάτων στην επιλογή, έγκριση και διαχείριση στρατηγικών στο πλαίσιο των χωρικών εργαλείων (Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων-Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ-ΒΑΑ) και Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)) κατά την ΠΠ 2021-2027 και τις αρμόδιες χωρικές αρχές στο σχεδιασμό και παρακολούθηση των ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών.

Τα Χωρικά Εργαλεία στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 συγχρηματοδοτούνται κυρίως από τον Στόχο Πολιτικής (ΣΠ) 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης όλων των εδαφικών τύπων και των τοπικών πρωτοβουλιών» των ΠΕΠ και των ειδικών στόχων:

- *5.i την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές*
- *5.ii την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.*

Η συγχρηματοδότηση των χωρικών εργαλείων δύναται να περιλαμβάνεται και σε άλλους στόχους Πολιτικής και Ειδικούς Στόχους του Προγράμματος, από άλλα Προγράμματα καθώς και άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία.

1 Πλαίσιο Σχεδιασμού της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης

1.1 Κανονιστικό Πλαίσιο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη

1.1.1 Κανονιστικές Διατάξεις και Εθνικό Πλαίσιο

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη μέσω των χωρικών Εργαλείων ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ στηρίζεται στις κάτωθι κανονιστικές και εθνικές προβλέψεις για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027:

- Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων
- Άρθρα 3, 9, 10 και 11 Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΣ
- Προσίμιο (23) Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+
- ΕΣΠΑ 2021-2027

- Άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ

1.1.2 Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ

Κατά τον σχεδιασμό είναι πρωταρχικής σημασίας να ληφθεί υπόψη το Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ :

- Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (<https://www.espa.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=1354>)
- Εγχειρίδιο για τις Στρατηγικές Χωρικής και Τοπικής Ανάπτυξης (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130788>)
- Νέα Χάρτα της Λειψίας (<https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/library/new-leipzig-charter-and-implementing-document>)
- Εδαφική Ατζέντα 2030 (<https://territorialagenda.eu/el/>)
- Οι Αρχές για την Αστική Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ (<https://www.oecd.org/cfe/urban-principles.htm>)
- Αστική Ατζέντα για την ΕΕ (<https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda-eu/what-urban-agenda-eu.html>)
- Διακήρυξη του Cork 2.0- Καλύτερη ζωή στις Αγροτικές περιοχές 2016 (https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/cork-declaration_en.pdf)
- Τεχνική Οδηγία (Fiche) 8 (<https://2021-2027.espa.gr/elibrary/Fiche%208%20integrated%20territorial%20development.pdf>)

1.1.3 Χωρικά Εργαλεία

Σύμφωνα με το Άρθρο 28 του κανονισμού 1060/22 Κανονισμός Κοινών Διατάξεων και το Ν. 4914/22, η ολοκληρωμένη χωρική επένδυση θα πραγματοποιηθεί μέσω ολοκληρωμένων τοπικών χωρικών στρατηγικών αξιοποιώντας τα παρακάτω εργαλεία:

- Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ)
- Τοπική Ανάπτυξη μέσω Πρωτοβουλιών των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)
- Άλλο Εθνικό Εργαλείο

Οι ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ είναι τα εργαλεία που δύναται να χρησιμοποιηθούν όπως περιγράφονται στο ΕΣΠΑ 2021-2027.

Για όλα τα χωρικά εργαλεία οι βασικές **προϋποθέσεις** είναι:

- Η **διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής** στο κατάλληλο υπο-περιφερειακό επίπεδο με ευθύνη των αρμόδιων χωρικών αρχών

- Η **εταιρική σχέση** κατά το σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση της στρατηγικής
- Η **πολυεπίπεδη διακυβέρνηση** όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη συνεργασία και διαβούλευση κατά τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής και ειδικότερα της συνεργασίας των Περιφερειακών αρχών με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης Α βαθμού.

1.1.4 Διαφορές Μεταξύ των Προγραμματικών Περιόδων 2014-2020 και 2021-2027

Προκειμένου να αξιοποιηθεί η αποκτηθείσα εμπειρία από την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, διατηρούνται οι βασικές αρχές του κανονιστικού πλαισίου της ΠΠ 2014-2020 με σημαντικά στοιχεία απλοποίησης.

- Η θεσμοθέτηση του **ειδικού στόχου πολιτικής** για την χωρική ανάπτυξη παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση των Προγραμμάτων καθώς και στους αρμόδιους χωρικούς φορείς όπως αυτοί ορίζονται στο Ν. 4914/22 στις επιλογές κατά τον σχεδιασμό.
- Αύξηση των πόρων για την **Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη από το 5% στο 8%** των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ. Η δέσμευση αυτή **παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.**
- Για τις ΟΧΕ και ΟΧΕ-ΒΑΑ, οι χωρικοί φορείς συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων στην περίπτωση που η στρατηγική δεν έχει εγκριθεί σε επίπεδο έργου. Οι **χωρικοί φορείς συμμετέχουν στην επιλογή των πράξεων δεν ορίζονται ως Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (ΕΦΔ).** Οι χωρικοί φορείς ορίζονται ΕΦΔ στη περίπτωση που τους ανατίθενται καθήκοντα διαχείρισης της υλοποίησης από την ΔΑ.
- Στην περίπτωση των **ΤΑΠΤΟΚ**, εάν η στρατηγική στηρίζεται από πολλά Ταμεία τότε οι αρμόδιες ΕΥΔ συγκροτούν **υποχρεωτικά ενιαία επιτροπή** για την προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος και την επιλογή των στρατηγικών.
- Οι δαπάνες για την κατάρτιση και τον σχεδιασμό των χωρικών στρατηγικών είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα Προγράμματα.
- **Υποχρεωτική συμμετοχή των εταίρων** σύμφωνα με το άρθρο 8 του Καν 1060/2021 στην κατάρτιση και την εφαρμογή της στρατηγικής.

1.2 Εθνικές απαιτήσεις¹

Στη βάση των διδαγμάτων από την εφαρμογή των χωρικών εργαλείων κατά την ΠΠ 2014 - 2020, σε εθνικό επίπεδο τίθενται οι παρακάτω απαιτήσεις για τον σχεδιασμό και υλοποίηση των Στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ και ΟΧΕ - ΒΑΑ:

- Επιτάχυνση των διαδικασιών έγκρισης των στρατηγικών από τις ΔΑ.
- Τουλάχιστον το **30% των πόρων του Σ.Π. 5** θα συμβάλλει στις δράσεις για το κλίμα. **Η δέσμευση αυτή παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.**
- Η επιλογή του χωρικού εργαλείου αποφασίζεται για κάθε περίπτωση χωριστά, στη βάση των αναγκών και των προκλήσεων που εντοπίστηκαν καθώς και τις δυνατότητες των τοπικών φορέων.
- **Οι Στρατηγικές της ΠΠ 2014-2020 στο πλαίσιο των ΟΧΕ και ΟΧΕ-ΒΑΑ δύναται να συνεχιστούν**, εφόσον επικαιροποιηθούν. Η επικαιροποίηση αφορά στην τροποποίηση της περιοχής εφαρμογής και προσθήκη / τροποποίηση δράσεων. Κατά την επικαιροποίηση των στρατηγικών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν έργα που θα χρηματοδοτηθούν από τις δύο (2) προγραμματικές περιόδους και ώριμα έργα.
- Όταν οι στρατηγικές συνεχίζουν με την κατάλληλη επικαιροποίηση από την ΠΠ 2014-2020, αυτές πρέπει να έχουν **εγκριθεί από τις αρμόδιες ΕΥΔ το αργότερο 18 μήνες** μετά την έγκριση του Προγράμματος. Οι ΕΥΔ των Περιφερειών ενημερώνουν την Επιτροπή Παρακολούθησης για την πορεία έγκρισης των στρατηγικών.
- Συνιστάται όλες οι προβλεπόμενες στρατηγικές να εγκριθούν το συντομότερο δυνατό.
- **Εστίαση των στρατηγικών σε λιγότερες κατηγορίες παρέμβασης** ειδικότερα για τις ΟΧΕ-ΒΑΑ. Οι προτεραιότητες αυτές εάν δεν προσδιορίζονται στο Πρόγραμμα θα διαμορφωθούν μετά από διαβούλευση μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών.
- **Διακυβέρνηση των στρατηγικών σε Περιφερειακό επίπεδο και χωρικό φορέα**
Η υποστήριξη της διακυβέρνησης της στρατηγικής θα διενεργείται για κάθε ΟΧΕ σε περιφερειακό και χωρικό επίπεδο.
 - **Μια Ομάδα σε Περιφερειακό επίπεδο** – Με ευθύνη της οικείας διαχειριστικής αρχής συγκροτείται σε επίπεδο Περιφέρειας μια συνεκτική ομάδα με στόχο:
 - ✓ Τον συντονισμό του σχεδιασμού των στρατηγικών ΟΧΕ, ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ
 - ✓ Τη διαβούλευση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο

¹ Στη βάση των συμπερασμάτων της μελέτης «Αποτίμηση της εφαρμογής των Χωρικών Εργαλείων στην Ελλάδα στην προγραμματική περίοδο 2014-2020» που εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΕΥΣΣΑ το 2020.

- ✓ Την παρακολούθηση της υλοποίησης και διαμόρφωση προτάσεων για την επίλυση προβλημάτων
- ✓ Την ενημέρωση της ΕΥΔ και της ΕΑΣ όταν απαιτείται

Η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από :

- στελέχη της οικείας Διαχειριστικής Αρχής
- εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης (Α΄ και Β΄ βαθμού) και τοπικών φορέων που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών συμπεριλαμβανομένης της ΕΕΤΑΑ
- εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

Η Ομάδα σε περιφερειακό επίπεδο κρίνεται σκόπιμο να έχει συγκροτηθεί πριν την έκδοση των προσκλήσεων από την οικεία ΕΥΔ για την υποβολή των στρατηγικών. Για τη λειτουργία της Ομάδας, δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος.

- **Μια Ομάδα σε Επίπεδο χωρικού φορέα** – με ευθύνη του αρμόδιου χωρικού φορέα συγκροτείται μια συνεκτική ομάδα με στόχο:

- ✓ Το συντονισμό του σχεδιασμού της στρατηγικής και την διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία
- ✓ Τη διαμόρφωση του σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής
- ✓ Την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής
- ✓ Την επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης

Οι Ομάδες σε επίπεδο χωρικού φορέα συντονίζονται με το Περιφερειακό επίπεδο.

Η εν λόγω Ομάδα δύναται να αποτελείται από:

- Στελέχη του αρμόδιου χωρικού φορέα που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων
- Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων
- Εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

Η εν λόγω Ομάδα θα πρέπει να έχει συγκροτηθεί από τον αρμόδιο χωρικό φορέα πριν την έγκριση της στρατηγικής και θα αποτελεί τμήμα της Απόφασης Έγκρισης της Στρατηγικής από την ΕΥΔ. Για τη λειτουργία της Ομάδας, δύναται να χρησιμοποιηθούν πόροι της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος.

Στις στρατηγικές ΤΑΠΤΟΚ το ρόλο της Ομάδας αναλαμβάνει η Τοπική Ομάδα Δράσης και δεν απαιτείται συγκρότηση άλλης Ομάδας σε επίπεδο στρατηγικής. Οι ΟΤΔ συντονίζονται με τις περιφερειακές ομάδες υποστήριξης.

1.3 Πηγές Χρηματοδότησης

Στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις, ΟΧΕ και ΟΧΕ-BAA, μπορούν να συνδράμουν όλα τα Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ, Ταμείο Συνοχής και ΕΤΘΑΥ) μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, από ένα ή περισσότερα του ενός Προγράμματα ή από περισσότερες της μίας προτεραιότητες του ίδιου Προγράμματος, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζονται η συνοχή και ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων.

Σε αυτήν την περίπτωση οι αρμόδιες ΔΑ διοργανώνουν κοινή πρόσκληση για την επιλογή αυτών των στρατηγικών και συγκροτούν κοινή επιτροπή για όλα τα αρμόδια Ταμεία, ούτως ώστε να παρακολουθούν την εφαρμογή των στρατηγικών αυτών. Οι αρμόδιες ΔΑ μπορούν να επιλέξουν ένα από τα εν λόγω Ταμεία για την χρηματοδότηση των δαπανών για την κατάρτιση και το σχεδιασμό των στρατηγικών.

Οι στρατηγικές ΟΧΕ και ΟΧΕ-BAA στο σύνολό τους δύνανται να περιλαμβάνουν και άλλες πηγές χρηματοδότησης εκτός του ΠεΠ με την προϋπόθεση ότι το συνολικό σχέδιο χρηματοδότησης είναι ρεαλιστικό, έχουν προηγηθεί οι απαιτούμενες διαβουλεύσεις και το συνολικό σχέδιο ακολουθεί τη λογική της παρέμβασης. Οι ΔΑ των ΠεΠ διασφαλίζουν ότι το **τμήμα της χρηματοδότησης που αναλογεί στο ΠεΠ, συνιστά ολοκληρωμένη στρατηγική με μετρήσιμα αποτελέσματα.**

1.3.1 Διαπεριφερειακές ΟΧΕ – ΟΧΕ από πολλά προγράμματα

Οι στρατηγικές ΟΧΕ δύνανται να εκτείνονται σε περισσότερες Περιφέρειες και Προγράμματα.

Στην περίπτωση που μια στρατηγική ΟΧΕ καλύπτει γεωγραφική περιοχή που εκτείνεται σε περισσότερες από μία Περιφέρειες, η στρατηγική χρηματοδοτείται από περισσότερα του ενός Προγράμματα. Στην περίπτωση αυτή, οι οικείες διαχειριστικές αρχές συγκροτούν κοινή επιτροπή για την διαμόρφωση ενιαίας προκήρυξης και ενιαίων κριτηρίων αξιολόγησης της στρατηγικής. Τα κριτήρια και η μεθοδολογία αξιολόγησης της στρατηγικής εγκρίνονται από όλες τις οικείες Επιτροπές Παρακολούθησης.

Οι οικείες διαχειριστικές αρχές, με βάση τα ανωτέρω, εκδίδουν κοινή πρόσκληση προς τον αρμόδιο χωρικό φορέα προκειμένου για την υποβολή της στρατηγικής. Η πρόσκληση συνοπογράφεται από τις προϊσταμένες αρχές των ΔΑ (αρμόδιους περιφερειάρχες). Η στρατηγική αξιολογείται και εφόσον γίνει αποδεκτή από την κοινή επιτροπή, αυτή εισηγείται προς τις οικείες ΔΑ για την έκδοση κοινής απόφασης έγκρισης της στρατηγικής.

Στο αιτιολογικό τμήμα (έχοντας υπόψη) της εγκριτικής απόφασης αναφέρεται το σύνολο των εισηγητικών και λοιπών απαραίτητων στοιχείων που απαιτούνται για τη νομιμότητα της απόφασης.

Στο εγκριτικό τμήμα της απόφασης γίνεται αναλυτική αναφορά για το πλήθος των έργων και το οικονομικό αντικείμενο που αφορά ανά περιφέρεια, στην περιοχή εφαρμογής του Προγράμματος, αρμοδιότητας της. Πράξεις με διαπεριφερειακή εμβέλεια επιμερίζονται αναλογικά στο κάθε πρόγραμμα.

Στο στάδιο της υλοποίησης κάθε ΕΥΔ εκδίδει τις προσκλήσεις και εντάσσει τις πράξεις που αντιστοιχούν στο πρόγραμμά της.

1.3.2 Ειδικότερα για ΤΑΠΤΟΚ

Το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ το ΤΔΜ, το ΕΤΘΑΥ και το ΕΓΤΑΑ μπορούν να στηρίζουν την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ).

Αν μία στρατηγική στηρίζεται από περισσότερα του ενός Ταμεία (ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ το ΤΔΜ, το ΕΤΘΑΥ και το ΕΓΤΑΑ), οι αρμόδιες Διαχειριστικές Αρχές των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και των λοιπών Ταμείων συνεργάζονται για την κατάρτιση κοινής πρόσκλησης και τη συγκρότηση Κοινής Επιτροπής για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στρατηγικής.

Αν μία στρατηγική ΤΑΠΤΟΚ στηρίζεται από το ΕΤΠΑ ή/και το ΕΚΤ+ στο πλαίσιο ενός Περιφερειακού Προγράμματος, η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή καταρτίζει μία πρόσκληση για το σύνολο των πόρων χρηματοδότησης δαπανών για δραστηριότητες προετοιμασίας, διαχείρισης και συντονισμού που αναφέρονται στις περ. α) και γ) της παρ. 1 του άρθρου 34 του Κανονισμού σε σχέση με τις εν λόγω στρατηγικές. Στην περίπτωση αυτή ως επικεφαλής Ταμείο επιλέγεται το Ταμείο που εισφέρει τους περισσότερους πόρους.

1.4 Εμπλεκόμενοι Φορείς – Αρμοδιότητες

1.4.1 Εθνική Αρχή Συντονισμού

Η ΕΑΣ συντονίζει το σχεδιασμό και την υλοποίηση των ΟΧΕ σε εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα:

- Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις στα ΠεΠ σχετικές με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης,
- Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής των εργαλείων χωρικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης στα ΠεΠ.
- Οργανώνει και Συντονίζει το Θεματικό Δίκτυο για την Ολοκληρωμένη Χωρική Προσέγγιση και τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.

- Προτείνει τις απαιτούμενες ενέργειες για την ενίσχυση των δικαιούχων (κυρίως δήμων) για την υλοποίηση των πράξεων των στρατηγικών στο πλαίσιο του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021-2027.

1.4.2 Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των ΠΕΠ

Οι ΕΥΔ των ΠΕΠ είναι αρμόδιες για:

- Την εξειδίκευση των κατευθύνσεων για την χωρική και αστική ανάπτυξη στις περιφέρειες και ειδικότερα:
 - Προτεραιότητες
 - Διαδικασία επιλογής των στρατηγικών
 - Κριτήρια επιλογής των στρατηγικών εάν δεν ορίζονται ρητά στο πρόγραμμα
- Εάν οι περιοχές των στρατηγικών δεν ορίζονται ρητά στο πρόγραμμα, η αρμόδια ΕΥΔ πρέπει να υποβάλλει στην αρμόδια Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος τα κριτήρια και μεθοδολογία αξιολόγησης των στρατηγικών.
- Την πρόσκληση για την υποβολή των στρατηγικών και έγκριση των στρατηγικών
- Τη συγκρότηση Ειδικής Ομάδας σε επίπεδο Περιφέρειας.
- Τη διάθεση πόρων για την κατάρτιση και σχεδιασμό των στρατηγικών την παρακολούθηση των στρατηγικών την ωρίμανση και υλοποίηση των πράξεων, τόσο από τους πόρους της στρατηγικής όσο και από την Τεχνική Βοήθεια του προγράμματος.
- Τη διάθεση πόρων για την ενίσχυση της ικανότητας των δικαιούχων σε συνεργασία με την ΕΑΣ.

1.4.3 Χωρικοί Φορείς

Οι χωρικοί φορείς είναι αρμόδιοι για :

- Τη συγκρότηση τοπικής ομάδας υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής
- Διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην προκήρυξη της οικείας ΕΥΔ
- Τη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης και τη διασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων

- Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο
- Στην επιλογή των πράξεων. Η συμμετοχή των χωρικών φορέων στην επιλογή των πράξεων πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:
 - 1) Κατά την περίοδο του σχεδιασμού εξειδικεύουν το σύνολο των πράξεων
 - 2) Διατυπώνουν προς τη ΔΑ τη σύμφωνη γνώμη για τις επιλεγείσες πράξεις πριν την έκδοση της Απόφασης Ένταξης της πράξης
 - 3) Ορίζονται ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης στην περίπτωση που αναλαμβάνουν αρμοδιότητες διαχείρισης

Το **επίπεδο και μορφή της εμπλοκής των χωρικών αρχών** στην υλοποίηση των στρατηγικών συναρτάται από τις διοικητικές τους ικανότητες.

Η ευθύνη για τη συμμόρφωση της διαδικασίας επιλογής πράξεων στις απαιτήσεις του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων και του ΣΔΕ, παραμένει στη ΔΑ, ανεξάρτητα από την εμπλοκή των χωρικών αρχών στη διαδικασία επιλογής.

1.5 Περιοχές και Περιεχόμενο στρατηγικών

1.5.1 Περιοχές στρατηγικών

Στα Προγράμματα συχνά προσδιορίζονται οι επιλέξιμες περιοχές για χωρικές στρατηγικές. Εάν δεν προσδιορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα, ο προσδιορισμός των επιλέξιμων περιοχών θα γίνει κατόπιν διαδικασίας, την οποία θα αποφασίσει το κάθε Πρόγραμμα, **ανοικτής πρόσκλησης ή κατάλληλης τεκμηρίωσης** για την ανάδειξη των περιοχών. Στο Παράρτημα Ι παρουσιάζονται οι προτεινόμενες περιοχές παρέμβασης.

1.5.2 Περιεχόμενο Στρατηγικών

Οι στρατηγικές θα πρέπει να διαμορφώνονται από τους αρμόδιους φορείς **στο κατάλληλο χωρικό επίπεδο**.

Με βάση τα διδάγματα από την προηγούμενη εφαρμογή των χωρικών στρατηγικών και εργαλείων συνιστάται οι αρμόδιες αρχές να δώσουν έμφαση στα παρακάτω σημεία:

- **Θεματική ευελιξία:** οι στρατηγικές πρέπει να σχεδιάζονται στη βάση του **ορθού προσδιορισμού των τοπικών αναπτυξιακών αναγκών και της συμμετοχικής διαδικασίας** (evidence based approach- participatory approach) **στην ανάπτυξη της εταιρικής σχέσης και της ολοκληρωμένης προσέγγισης.**

- Οι στρατηγικές να είναι **προσανατολισμένες σε λιγότερες, αλλά συμπληρωματικές παρεμβάσεις** (εστίαση σε Ειδικούς Στόχους και Πεδία Παρέμβασης όπως στην ανάπτυξη υποβαθμισμένων περιοχών, στην πράσινη και στην ψηφιακή μετάβαση).
- Διασφάλιση της **συνεκτικότητας μεταξύ διαφορετικών στρατηγικών** στα διαφορετικά επίπεδα, συμβατές με τα Περιφερειακά Χωροταξικά Σχέδια και με τις τομεακές πολιτικές και προτεραιότητες. Ειδικότερα για τις Στρατηγικές ΒΑΑ θα πρέπει να είναι απόλυτα συμβατές με τα ΣΒΑΚ ή να αποτελούν τμήμα αυτών.
- Η ολοκληρωμένη προσέγγιση προϋποθέτει ολοκληρωμένη οικονομική, κοινωνική, και περιβαλλοντική ανάπτυξη με την **εμπλοκή όλων των εμπλεκόμενων εταίρων**. Σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, καθώς και της παρακολούθησης υλοποίησης των χωρικών στρατηγικών επιδιώκεται η δημιουργία εταιρικής σχέσης. Η εταιρική σχέση θα περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών - τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης.

Η **ολοκληρωμένη προσέγγιση προσδιορίζει την αναμενόμενη μεταβολή** η οποία απεικονίζεται με τη χρήση κατάλληλων δεικτών. Οι στρατηγικές αποτυπώνουν μία **σαφή λογική παρέμβασης**, με ισχυρό προσανατολισμό στα αποτελέσματα και την προβολή των θεματικών αποτελεσμάτων των ολοκληρωμένων χωρικών στρατηγικών.

Για το σύνολο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων θα πρέπει να ληφθεί **ειδική μέριμνα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής και την αύξηση της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας** λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της Εδαφικής Ατζέντας 2030 και της Νέας Χάρτας της Λειψίας.

Η κάθε Περιφέρεια δύναται να καθορίσει στην πρόσκληση τα υποχρεωτικά στοιχεία των στρατηγικών που θα υποβληθούν. Κατ' ελάχιστον περιλαμβάνονται τα εξής:

- Σαφώς προσδιορισμένη γεωγραφική περιοχή εφαρμογής,
- Ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και των δυνατοτήτων της περιοχής, στην οποία περιλαμβάνονται κοινωνικό-οικονομικές και περιβαλλοντικές διασυνδέσεις/συσχετισμούς

- Περιγραφή της ολοκληρωμένης προσέγγισης για την αντιμετώπιση των προσδιορισμένων αναπτυξιακών αναγκών και του αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής εφαρμογής στρατηγικής
- Περιγραφή της συμμετοχής των εταίρων στην κατάρτιση και στην εφαρμογή της στρατηγικής.
- Την συμβατότητα της στρατηγικής με τις Ευρωπαϊκές και Εθνικές Πολιτικές και στρατηγικές καθώς και τις προτεραιότητες του Προγράμματος
- Περιγραφή της συνάφειας με τον χωροταξικό σχεδιασμό ή άλλα ειδικά χωρικά σχέδια
- Ανάλυση των δράσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων με τη χρήση δεικτών
- Για την επίσπευση των διαδικασιών ωρίμανσης των έργων, συστήνεται οι ολοκληρωμένες στρατηγικές να περιλαμβάνουν συγκεκριμένο κατάλογο των πράξεων που θα χρηματοδοτηθούν. Ο κατάλογος των πράξεων θα πρέπει να είναι σύμφωνος με την στρατηγική
- Σχέδιο δράσης με τις πράξεις και τις δράσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν κατά προτεραιότητα από τους πόρους των ΠΕΠ με τους ενδεικτικούς προϋπολογισμούς και τα χρονοδιαγράμματα ωρίμανσης και υλοποίησης τους
- Συνολικό χρηματοδοτικό σχέδιο συμπεριλαμβανομένων άλλων πηγών
- Χρηματοδοτικό σχέδιο με τους πόρους του ΠΕΠ
- Σαφή περιγραφή του μοντέλου διακυβέρνησης σε τοπικό ή/και περιφερειακό επίπεδο
- Ορισμός των μελών της Ομάδας η οποία θα φέρει την ευθύνη για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και την υλοποίηση των παρεμβάσεων

Επιπλέον για τις ΟΧΕ – ΒΑΑ, οι στρατηγικές θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- συνεκτική και τεκμηριωμένη SWOT ανάλυση της κάθε περιοχής παρέμβασης
- τεκμηρίωση της εναρμόνισής τους με τα ΣΒΑΚ με στόχο βιώσιμες, καθαρές μεταφορές ειδικότερα στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα

Συστήνεται, όπου είναι εφικτό, οι αρμόδιες **αρχές να βασιστούν στις υπάρχουσες ολοκληρωμένες τοπικές και χωρικές στρατηγικές και στα μοντέλα διακυβέρνησής τους.**

Οι υφιστάμενες στρατηγικές **πρέπει να επικαιροποιηθούν** (ως προς το περιεχόμενο ή / και

τις περιοχές εφαρμογής), να συμπληρωθούν με πρόσθετη τεκμηρίωση και στοιχεία όπου απαιτείται και να **υποβληθούν από τους χωρικούς φορείς στην ΕΥΔ προς έγκριση**. Οι ΕΥΔ επαναξιολογούν τις υποβληθείσες στρατηγικές.

Τα ακόλουθα δεν πληρούν τις κανονιστικές απαιτήσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη:

- Μεμονωμένες Πράξεις ή κατάλογος πράξεων, τα οποία δεν αποτελούν τμήμα μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής
- Πράξεις οι οποίες δεν συμβάλλουν στην Ολοκληρωμένη χωρική στρατηγική
- Πράξεις οι οποίες επελέγησαν χωρίς την κατάλληλη συμμετοχή των αρμόδιων τοπικών φορέων/αρχών
- Πράξεις οι οποίες επελέγησαν χωρίς να πληρούνται κριτήρια και προϋποθέσεις επιλογής των πράξεων

1.5.2.1 Τμηματοποιημένες Πράξεις

Στις περιπτώσεις που οι συνεχιζόμενες στρατηγικές περιλαμβάνουν πράξεις που δεν ολοκληρώνονται εντός της ΠΠ 2014-2020 αλλά **τμηματοποιούνται** και θα ολοκληρωθούν κατά την ΠΠ 2021-2027, οι ΕΥΔ και οι αρμόδιοι χωρικοί φορείς διασφαλίζουν την ένταξη των εν λόγω πράξεων στον κατάλογο των πράξεων κατά την επικαιροποίηση της στρατηγικής.

Στις περιπτώσεις αυτές δύναται να ενταχθούν πράξεις πριν από την έγκριση της στρατηγικής. Στις περιπτώσεις τμηματοποιημένων έργων επίσης δεν απαιτείται ο έλεγχος κριτηρίων ένταξης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο αρ. 73 παρ 1 και 2 του ΚΚΔ.

2 Πλαίσιο Διαχείρισης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

2.1 Επιλογή Στρατηγικής Χωρικής Ανάπτυξης

Ανάλογα με το περιεχόμενο του Προγράμματος, η διαχειριστική αρχή προβαίνει στα ακόλουθα :

A. Όταν τα εργαλεία και οι περιοχές ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα

Στην περίπτωση που τα χωρικά εργαλεία και οι περιοχές εφαρμογής στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης (ΟΧΕ-BAA, ΟΧΕ) ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα, η ΔΑ καλεί τους αρμόδιους φορείς για το σχεδιασμό των στρατηγικών όπως αυτοί ορίζονται στο Ν. 4914/22 να υποβάλλουν τη στρατηγική βιώσιμης αστικής ανάπτυξης ή άλλης χωρικής ανάπτυξης αντίστοιχα. Η ΔΑ δύναται να καλεί σταδιακά/ περιοδικά τους φορείς ανάλογα με το βαθμό ολοκλήρωσης των στρατηγικών.

Η πρόσκληση θα πρέπει να περιλαμβάνει: :

- Τυχόν προτεραιότητες που έχουν εξειδικευτεί στο Πρόγραμμα και το εύρος των δράσεων που θα καλυφτούν από τις στρατηγικές συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης ότι **τουλάχιστον το 30%** των διαθέσιμων πόρων στο ΣΠ 5 πρέπει να διατεθεί σε δράσεις που συνεισφέρουν στο κλίμα.
- Το επίπεδο σχεδιασμού και έγκρισης των στρατηγικών
- Σχετικά έντυπα για την υποβολή των στρατηγικών
- Το ύψος των διαθέσιμων πόρων
- Το τρόπο εμπλοκής της χωρικής αρχής στην επιλογή πράξεων στην περίπτωση που η στρατηγική δεν υποβάλλεται σε επίπεδο έργου,
- την εμπλοκή της αστικής αρχής ή άλλου φορέα στη διαχείριση και έλεγχο των πράξεων μιας στρατηγικής, είτε βιώσιμης αστικής ανάπτυξης είτε άλλης χωρικής στρατηγικής, εφόσον η ΔΑ προτίθεται να αναθέσει τη διαχείριση της στρατηγικής σε ενδιάμεσο φορέα,
- τις αρμοδιότητες διαχείρισης που θα αναλάβει ο φορέας (αστική αρχή ή άλλος φορέας) και τις υποχρεώσεις που θα πρέπει να τηρήσει, εφόσον η ΔΑ προτίθεται να αναθέσει τη διαχείριση της στρατηγικής σε ενδιάμεσο φορέα, είτε αυτή αφορά βιώσιμη αστική ανάπτυξη είτε άλλη χωρική ανάπτυξη,

- τη διαδικασία αξιολόγησης της ικανότητάς του να ασκήσει αποτελεσματικά τα καθήκοντα / αρμοδιότητες ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης που θα του ανατεθούν, στις περιπτώσεις που ο φορέας αναλαμβάνει καθήκοντα πέρα από την επιλογή των πράξεων. Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που ένας φορέας έχει αξιολογηθεί θετικά να αναλάβει ρόλο ΕΦΔ κατά την ΠΠ 2014-2020, και η στρατηγική συνεχίζεται στην Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, τότε δεν απαιτείται η επαναξιολόγηση του φορέα από την ΔΑ. Ο εν λόγω φορέας συνεχίζει να ασκεί καθήκοντα ΕΦΔ.

Β. Όταν τα εργαλεία και οι περιοχές εφαρμογής δεν ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα

Στην περίπτωση που τα χωρικά εργαλεία και οι περιοχές εφαρμογής ΟΧΕ-BAA και ΟΧΕ δεν ορίζονται ρητά στο Πρόγραμμα, η ΔΑ δύναται να επιλέξει τα εργαλεία και τις περιοχές είτε μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας είτε μέσω κατάλληλης τεκμηρίωσης. Τα εργαλεία και οι περιοχές που δεν αναφέρονται ρητά στο πρόγραμμα, τα κριτήρια και η μεθοδολογία αξιολόγησης των στρατηγικών εγκρίνονται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Για την επιλογή των στρατηγικών, η ΔΑ εκδίδει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την υποβολή προτάσεων από αστικές αρχές ή αρμόδιους φορείς για το σχεδιασμό στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης ή άλλης χωρικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της πρόσκλησης η ΔΑ ενημερώνει τους δυνητικούς φορείς, τουλάχιστον για τα παρακάτω:

- Την στρατηγική η οποία θα πρέπει να υποβληθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πρόσκληση,
- Το αντικείμενο της πρόσκλησης, τους τύπους των περιοχών παρέμβασης και το ύψος της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης που διατίθεται για το σχεδιασμό και την υλοποίηση στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης,
- τους φορείς στους οποίους απευθύνεται η πρόσκληση (κατηγορίες αρμόδιων φορέων για το σχεδιασμό στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης),
- το ύψος του προϋπολογισμού που διατίθεται για κάθε μία στρατηγική χωρικής ανάπτυξης μιας περιοχής,
- τη διάρκεια υλοποίησης των στρατηγικών,

- την περιγραφή των διαδικασιών εξέτασης (μεθοδολογία αξιολόγησης, όπως εγκρίθηκε από την Επ. Παρακολούθησης του Προγράμματος) των υποβαλλόμενων στρατηγικών και τις σχετικές προθεσμίες ολοκλήρωσης της αξιολόγησής τους,
- τα κριτήρια επιλογής των υποβαλλόμενων στρατηγικών, όπως εγκρίθηκαν από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος.,
- την εμπλοκή των φορέων σχεδιασμού της στρατηγικής στην επιλογή των πράξεων (στις περιπτώσεις ΒΑΑ) ή και στη διαχείριση του συνόλου των πράξεων μιας στρατηγικής χωρικής ανάπτυξης, τους όρους αυτής της εμπλοκής καθώς και τις υποχρεώσεις που οι φορείς θα αναλάβουν, εφόσον η στρατηγική τους αξιολογηθεί θετικά και εγκριθεί,
- τα απαραίτητα στοιχεία που θα πρέπει να υποβάλλουν οι φορείς για την εξέταση – αξιολόγηση της ικανότητάς τους να ασκήσουν τα καθήκοντα ή και τις αρμοδιότητες που θα τους ανατεθούν, της ικανότητάς τους στη διοικητική και δημοσιονομική διαχείριση και στον οικείο τομέα, ή και της φερεγγυότητάς τους,
- τους αρμόδιους επικοινωνίας που μπορούν να δώσουν πληροφορίες σχετικά με την πρόσκληση.

Η πρόσκληση συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα έγγραφα για την υποβολή των προτάσεων.

Με την υποβολή των στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης (ΟΧΕ-ΒΑΑ, ΟΧΕ) η ΔΑ προβαίνει στην αξιολόγησή τους και στην αξιολόγηση της ικανότητας των αρχών/φορέων που θα οριστούν ενδιάμεσοι φορείς και εισηγείται στον οικείο Περιφερειάρχη την έγκριση των θετικά αξιολογημένων στρατηγικών.

Η ΔΑ ενημερώνει τους αρμόδιους φορείς για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των στρατηγικών και των αρχών και την έγκριση / απόρριψή τους.

2.2 Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης στρατηγικών

Για την επιλογή των στρατηγικών τα ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης (on-off) είναι :

- Ολοκληρωμένος Χαρακτήρας της στρατηγικής
- Συμμετοχή τοπικών φορέων και κοινωνία των πολιτών στο σχεδιασμό – διαβούλευση

- Συμβατότητα με άλλες στρατηγικές και τα χωροταξικά σχέδια
- Ειδικότερα για ΒΑΑ συμβατότητα με ΣΒΑΚ – δράσεις για το κλίμα
- Σαφώς διατυπωμένη και τεκμηριωμένη λογική παρέμβασης της στρατηγικής
- Δείκτες με αναμενόμενα αποτελέσματα
- Σχέδιο δράσης για την ωρίμανση και υλοποίηση των επιμέρους πράξεων

2.3 Έγκριση στρατηγικών

Οι στρατηγικές που υποβάλλονται στις ΕΥΔ, πρέπει να έχουν εγκριθεί από το αρμόδιο, σε χωρικό επίπεδο, συλλογικό όργανο (περιφερειακό συμβούλιο, δημοτικό συμβούλιο) .

Μετά την θετική αξιολόγηση της στρατηγικής από την οικεία ΕΥΔ, αυτή εκδίδει απόφαση έγκρισης της στρατηγικής και καταχωρεί στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) τα βασικά στοιχεία της στρατηγικής όπως αυτά αποτυπώνονται ενδεικτικά στο Παράρτημα ΙΙ.

Η υλοποίηση των στρατηγικών σε διαχειριστικό επίπεδο ακολουθεί τα προβλεπόμενα στο ΣΔΕ 2021-2027.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

Κ.Α.Α.
ΜΠΙΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

Ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων
& ΕΣΠΑ

Δημήτριος Σκάλκος

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού κου Α.-Σ. Γεωργιάδη
2. Γραφείο Υφυπουργού κου Γ. Τσακίρη
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, κου Δ. Σκάλκου
4. Γραφείο Ειδικού Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείου Συνοχής, κου Γ. Ζερβού
5. Γραφείο Ειδικής Γραμματέως Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, κας Ν. Δανδόλου
6. Γενικός Διευθυντής Στρατηγικής Σχεδιασμού και Εφαρμογής, κ. Ι. Φίρμπα
7. Γενική Διευθύντρια Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης ΕΣΠΑ , κας Ζ. Γεωργοπούλου
8. ΕΥΣΣΑ
9. ΕΥΣΕΚΤ
10. ΕΥΣΕ
11. ΕΥΘΥΟΠΣ
12. ΕΥΚΕ
13. ΕΥ ΑΡΧΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Α. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΕΣ

- Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας, Θράκης, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Χ. Μέτιου email: periferiarxis@perif-amth.gr; periferiarxis@pamth.gov.gr
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Α. Τζιτζικώστα email: Periferiarxis@pkm.gov.gr; dimsx@pkm.gov.gr; grper@pkm.gov.gr
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Γ. Κασαπίδη email: info@pdm.gov.gr
- Περιφέρεια Ηπείρου, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Α. Καχριμάνη email: periferiarxis@php.gov.gr
- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Φ. Σπανού email: periferiarxis@pste.gov.gr
- Περιφέρεια Θεσσαλίας, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Κ. Αγοραστού email: periferiarxis@thessaly.gov.gr
- Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Ρ. Κράτσα- Τσαγκαροπούλου email: pin@pin.gov.gr
- Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Ν. Φαρμάκη email: grafeio.pde@pde.gov.gr
- Περιφέρεια Πελοποννήσου, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Π. Νίκα email: grammateia@ppel.gov.gr
- Περιφέρεια Αττικής, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Γ. Πατούλη email: gperatt@patt.gov.gr
- Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Κ. Μουτζούρη email: pv@pvaigaiou.gov.gr
- Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Γ. Χατζημάρκου email: g.hatzimarkos@pnai.gov.gr
- Περιφέρεια Κρήτης, Γραφείο Περιφερειάρχη κ. Στ. Αρναουτάκη email: arnaoutakis@crete.gov.gr; gram.pkr@crete.gov.gr

Β. ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Γραφείο Προϊστάμενου κ. Β. Πιτσινίγκου email: vpitsinigkos@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Κεντρικής Μακεδονίας, Γραφείο Προϊσταμένης κας Α. Ωραιοπούλου email: loraipoulou@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Δυτικής Μακεδονίας, Γραφείο Προϊσταμένου κ. Γ. Παπαδόπουλου email: papagian@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ηπείρου, Γραφείο Προϊσταμένης κας Ευγ. Παπανικολάου email: evipapan@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Θεσσαλίας, Γραφείο Προϊσταμένης κας Μ. Σαραφίδου email: melpsara@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ιονίων Νήσων, Γραφείο Προϊσταμένου, κ. Κ. Ασπιώτη email: kaspiotis@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας, Γραφείο Προϊσταμένης κας Α. Σταθοπούλου email: astathopoulou@mou.gr

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Στερεάς Ελλάδας, Γραφείο Προϊστάμενου κ. Κ. Λέμα email: klemas@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Αττικής, Γραφείο Προϊσταμένου κ Δ. Δρόση email: ddrosis@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Πελοποννήσου, Γραφείο Προϊσταμένου κ. Αντ. Ψαράκη email: apsarakis@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Βορείου Αιγαίου, Γραφείου Προϊσταμένου κ. Γ. Πλακωτάρη email: plakotaris@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Νοτίου Αιγαίου, Γραφείο Προϊσταμένου κ. Αντ. Βουτσίνου email: avoutsinos@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Κρήτης, Γραφείο Προϊσταμένης κας Μ. Κασωτάκη email: mkassotaki@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα», Προϊσταμένη κα Α. Φέτση email: afetsi@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», Αν. Προϊστάμενος κ. Ν. Μαμαλούγκας email: n.mamalougas@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «Μεταφορές», Αν. Προϊστάμενος κ. Δ. Πάλλας email: dpallas@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή», Προϊσταμένη κα Ανδρ. Μανώλη email: manoli@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, Προϊστάμενο κ. Ε. Γιαμπουρά email: e.giampouras@madc.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Αλιεία & Θάλασσα», Προϊσταμένη κα Ε. Γιόκαλα email: egiokala@mou.gr
- Διαχειριστική Αρχή Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση», Προϊστάμενο κ. Β. Ντερτιλή email: vdertilis@mou.gr
- Διαχειριστική Αρχή «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων», Προϊστάμενος κος Δ.Νασιγκόγκος email: dnasigkogkos@mnc.gr

Γ. ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, τομέας Προστασίας του Πολίτη, και Επιπυραγό κ. Π. Κοροσιάδη, email: pkorosiadis@civilprotection.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Τομέα Παιδείας, Προϊστάμενο κ. Κ. Βαλιάντζα, e-mail: kval@minedu.gov.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υγείας, Προϊσταμένη, κα Φ. Δαλαβέρη, e-mail: fdalaveri@mou.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Τομέα Περιβάλλοντος, Προϊσταμένη, κα Χ. Κούρτελη, e-mail: hkourteli@mou.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Τομέας Ενέργειας, Προϊσταμένη κα Γ. Νίκου, e-mail: NikouG@prv.ypeka.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, Τομέας Υποδομών και Μεταφορών, Προϊσταμένη Μονάδας Β1 κα Μ. Οικονόμου, e-mail: moikonomou@mou.gr ; edymet@mou.gr

- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Τουρισμού, Αν. Προϊσταμένη, κα Λ. Σιαμαντά, email: siamanta_l@mintour.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας, Προϊσταμένη κα. Ουρ. Οικονόμου, e-mail: roikonomou@mou.gr
- Επιτελική Δομή Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Προϊσταμένη κα Γ. Βικάτου, e-mail: gvikatou@ypakp.gr
- Επιτελική Δομή Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Προϊσταμένη κα Π. Αγγελοπούλου, e-mail: paggelopoulou@mou.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, Αν Προϊστάμενο κ. Ι. Μυλωνά, e-mail: imilonas@culture.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Προϊσταμένη κα Α. Φωκά, e-mail: afoka@mou.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΕΣΠΑ ΥΔΔΑΔ), Προϊστάμενο κ. Δ. Κατρά, e-mail: katras@mou.gr
- Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εξωτερικών, Προϊστάμενο κ. Χ. Τσίρο, e-mail: chtsiros@mfa.gr; eysexep@mfa.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής Τομέων Βιομηχανίας, Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή (ΕΥΔΕ- ΒΕΚ), Προϊστάμενο κ. Μ. Τζωρτζή, e-mail: mtzortzis@mou.gr
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής του Υπουργείου Εσωτερικών (ΕΥΔΕ-ΥΠΕΣ), Αν. Προϊστάμενος κ. Ε. Παπαβασιλόπουλος, email: l.papavasilopoulos@ypes.gov.gr

Κοινοποίηση

- ΜΟΔ Γραφείο Προέδρου κος Γ. Παπαδημητρίου email: chairman@mou.gr;
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος, Γραφείο Προέδρου κ. Δ. Παπαστεργίου email: proedros@kede.gr
- ΕΕΤΑΑ, Γραφείο Προέδρου, κ. Δ. Μαραβέλια, email: info@eetaa.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Ι. Ειδικός Στόχος 5.1 Αστικές Περιοχές

Για τον συγκεκριμένο Ειδικό Στόχο μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω χωρικές κατηγορίες, οι οποίες θα προσμετρούνται αυτόματα στην Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (αστική εξειδίκευση):

Ως Αστικές Περιοχές Ορίζονται :

- **Αστικά κέντρα**, που σε επίπεδο «οικισμού» κατά την ΕΛ.ΣΤΑΤ., εμφανίζουν πληθυσμό άνω των 50.000 κατοίκων (με βάση την τελευταία κάθε φορά απογραφή)
- Οικιστικές ενότητες (**αστικές λειτουργικές περιοχές**) που αναπτύσσονται σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες και αθροιστικά εμφανίζουν πληθυσμό άνω των 50.000 κατοίκων (με βάση την πιο πρόσφατη κάθε φορά απογραφή)
 - Ως **αστικές λειτουργικές περιοχές** προσδιορίζονται περιοχές που αναπτύσσονται κυρίως στον εξω-αστικό χώρο ή σε συνέχεια με κάποιο τμήμα του αστικού χώρου και καλύπτουν τόσο τις αστικές όσο και τις αγροτικές χωρικές ενότητες, αλλά μπορεί να περιλαμβάνουν παρεμβάσεις κάθε είδους που αποσκοπούν στη βελτίωση των αστικών-αγροτικών συνδέσεων
 - Ειδική έμφαση δίνεται σε:
 - ✓ Λειτουργικές περιοχές που προβλέπονται ρητά (π.χ. ΠΕΧΠ) ή ειδικές θεματικές ζώνες ή και δίκτυα, για τις οποίες δίνεται σχετική κατεύθυνση στα ΠΧΠ
 - ✓ Άτυπες βιομηχανικές συγκεντρώσεις ή/και συγκεντρώσεις της ανεφοδιαστικής αλυσίδας (logistics) ή τουριστικοί προορισμοί
- **Δίκτυο οικισμών** με ή χωρίς χωρική συνέχεια σε μία ή περισσότερες Δημοτικές Ενότητες με την προϋπόθεση ότι οι βιώσιμες αναπτυξιακές ενότητες στις οποίες εντάσσονται με βάση το ΠΧΠ έχουν αθροιστικά πληθυσμό άνω των 50.000 κατοίκων (με βάση την πιο πρόσφατη κάθε φορά απογραφή). Οι οικισμοί πρέπει να έχουν δυνατότητες ενίσχυσης των χωρικών συνεργειών μέσω σχεδιασμένης αξιοποίησης τοπικού κεφαλαίου για αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων που αφορούν ενδεικτικά:

- ✓ υψηλή συγκέντρωση μειονεκτουσών ομάδων για ενίσχυση της ανάπτυξης σε όρους κοινωνικούς και οικονομικούς
- ✓ Υψηλή συγκέντρωση πολιτιστικού και φυσικού κεφαλαίου για ενίσχυση της ανάπτυξης σε όρους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς
- ✓ Τυπικές ή άτυπες βιομηχανικές συγκεντρώσεις για ανάταξη περιβάλλοντος και αναζωογόνηση της παραγωγικής βάσης
- **Αστικά κέντρα που αποτελούν έδρες Περιφερειακών Ενοτήτων**, οι οποίες δεν καλύπτονται από τις προαναφερόμενες τυπολογίες, αλλά έχουν σημαίνοντα λειτουργικό ρόλο ως αστικό κέντρο για το σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας
- Αστικές περιοχές για τις οποίες προβλέπονται ρητά από το Νέο ΡΣΑΑ και τα αναθεωρημένα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια (ΠΧΠ), οι **ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις (όπως ΣΟΑΠ)**. Επίσης μπορεί να είναι **περιοχές εφαρμογής Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων** που ειδικά στην Αττική με βάση το Νέο ΡΣΑΑ λειτουργούν συμπληρωματικά με τα ΣΟΑΠ

Προτεραιότητα δίνεται σε αστικές περιοχές με ένα ή περισσότερα από τα εξής χαρακτηριστικά:

- (α) Σημαντικό εύρος της ζώνης επιρροής και διασυνδέσεις με άλλα οικιστικά σύνολα ως προς την λειτουργία της πόλης και τον ρόλο της στο ευρύτερο χωρικό πλαίσιο αναφοράς
- (β) Ύπαρξη εν εξελίξει ή προγραμματιζόμενων επενδύσεων (δημόσιων ή και ιδιωτικών) ή και υποδομών υπερτοπικού χαρακτήρα, που πρέπει να ενταχθούν στη λειτουργία της αστικής περιοχής με στόχο την διάχυση και ενίσχυση των αναπτυξιακών επιπτώσεων
- (γ) Συγκέντρωση ερευνητικών ιδρυμάτων και ύπαρξη κενών (ασυνεχειών) στην αλυσίδα αξίας ανάπτυξης και στην αξιοποίηση καινοτομιών
- (δ) Ύπαρξη σημαντικών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς, που παραμένουν αναξιοποίητα ή και μη ενταγμένα στη λειτουργία της πόλης
- (ε) Εντοπισμένες χωρικές συγκεντρώσεις ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, συνδυαστικά με υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος, ανυπαρξία δημόσιων χώρων και χαμηλού επιπέδου υπηρεσίες (ιδιαίτερη κρίσιμη λόγω COVID19)
- (στ) Ύπαρξη ελεύθερων ή αναξιοποίητων ή και εγκαταλελειμμένων χώρων και
- (ζ) Περιοχές σε ζώνες υψηλού περιβαλλοντικού κινδύνου ή με σημαντικές πιέσεις από την κλιματική αλλαγή

II. Ειδικός Στόχος 5.2 Μη Αστικές Περιοχές

Για τον συγκεκριμένο ΕΣ μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω χωρικές κατηγορίες:

Λοιπές μη αστικές περιοχές

Για τις ΟΧΕ εκτός αστικού χώρου, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα χωρικής ανάπτυξης που απαιτούν ειδικό σχεδιασμό και ρύθμιση και ιδίως:

- Περιοχές που υφίστανται χωρικές επιπτώσεις από μεγάλης κλίμακας έργα ή παρεμβάσεις, όπως δημιουργία νέων εδαφών από προσχώσεις, δημιουργία υδάτινων επιφανειών
- Περιοχές με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω γεωγραφικής απομόνωσης ή δυσμενούς προσπελασιμότητας, όπως ορεινές, νησιωτικές και δυσπρόσιτες περιοχές
- Περιοχές σε παραμεθόριες ζώνες που παρουσιάζουν κρίσιμα προβλήματα από γεωπολιτική άποψη
- Περιοχές που παρουσιάζουν έκτακτες και απρόβλεπτες ανάγκες λόγω φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών και κινδύνων, όπως σεισμών, πλημμυρών, κατολισθήσεων, δυσμενών κλιματικών συνθηκών

Ως προς τις **λοιπές μη αστικές περιοχές** είναι σκόπιμο να δοθεί προτεραιότητα σε περιοχές που συγκεντρώνουν τα εξής χαρακτηριστικά:

(α) Αναπτυξιακή υστέρηση, μείωση του πληθυσμού και ύπαρξη σημαντικών εμποδίων ανάπτυξης

(β) Ύπαρξη περιορισμένων διασυνδέσεων με αστικά κέντρα της περιοχής και μειωμένης πρόσβασης σε υπηρεσίες

(γ) Ύπαρξη προϋποθέσεων για την ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων με στόχο τη δημιουργία οικονομιών συσσωμάτωσης

(δ) Ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Ειδικές Θεματικές Ενότητες με / ή χωρίς χωρική συνέχεια όπως:

- Ειδικές θεματικές ενότητες (όπως ενότητες του ορεινού χώρου, ως περιοχές οικοανάπτυξης, θεματικές περιοχές ανάδειξης τοπίου με αξιόλογα στοιχεία φυσικού-πολιτιστικού περιβάλλοντος, περιοχές με ανάγκες ανάταξης του φυσικού περιβάλλοντος)

- Θεματικά δίκτυα περιοχών με ομοιογενή χαρακτηριστικά (όπως δίκτυα παραδοσιακών οικισμών, δίκτυα πόλεων ιστορικού-πολιτιστικού ενδιαφέροντος, περιφερειακής-εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, δίκτυα μικρών νησιών)
- Ειδικές θεματικές ζώνες (όπως πχ ευρύτερες περιοχές τοπίων διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής αξίας ή και ιδιαίτερας υποβαθμισμένων), εντός των οποίων αναπτύσσονται δίκτυα και ζώνες που έχουν να επιδείξουν σημαντικής αξίας φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο. Η αξιοποίηση των ζωνών αυτών συναρτάται άμεσα με την δυναμική και τις δυνατότητες ανάπτυξης των μικρών και μεγάλων οικιστικών ενοτήτων.

Προτεραιότητα δίνεται σε περιοχές με τα εξής χαρακτηριστικά:

- (α) Αναπτυξιακή υστέρηση, μείωση πληθυσμού και ύπαρξη σημαντικών εμποδίων ανάπτυξης
- (β) Ύπαρξη περιορισμένων διασυνδέσεων με αστικά κέντρα και μειωμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες
- (γ) Ύπαρξη προϋποθέσεων για την ανάπτυξη δικτύων οικονομικών δραστηριοτήτων, με στόχο τη δημιουργία οικονομικών συσσωμάτωσης
- (δ) Ύπαρξη αξιόλογων πολιτιστικών και φυσικών πόρων με δυνατότητες αξιοποίησης για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Για **θεματικές-λειτουργικές περιοχές σε διαδημοτικό ή διαπεριφερειακό** επίπεδο λαμβάνονται υπόψη (μεμονωμένα ή και συνδυαστικά):

- (α) Ανάγκη κοινής διαχείρισης και βιώσιμης αξιοποίησης φυσικών πόρων
- (β) Ύπαρξη οικονομικών διασυνδέσεων και παρεπόμενων μετακινήσεων για εργασία ή μεταφορά προϊόντων
- (γ) Ύπαρξη ιστορικών και πολιτιστικών διαδρομών και μνημείων με δυνατότητες από κοινού ανάπτυξης στη λογική δικτύου
- (δ) Δυνατότητα ανάπτυξης κοινής υποδομής διαχείρισης και ανάπτυξης νέων υπηρεσιών και κινητοποίησης του ανθρωπίνου δυναμικού για την ανάληψη καινοτόμων επιχειρηματικών ευκαιριών (όπως δίκτυο έξυπνων πόλεων, έξυπνων πράσινων νησιών ή ορεινών οικισμών)

III. Το στρατηγικό πλαίσιο σχεδιασμού των ΟΧΕ

I.III.1. Η Εδαφική Διάσταση της Πολιτικής της Συνοχής

- Ο ευρωπαϊκός Κώδικας δεοντολογίας για την εταιρική σχέση στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, (ΕΕ) 240/2014 της 7ης Ιανουαρίου 2014, συνεχίζει να ισχύει και για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, για την περαιτέρω ενδυνάμωση της Εταιρικής σχέσης, την ενίσχυση της συνεκτικότητας και της διαφάνειας, ώστε να μεγιστοποιείται ο θετικός μετασχηματισμός σε τοπικό επίπεδο. Η Εταιρική σχέση αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο για τον σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση των τοπικών στρατηγικών
- Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) περιλαμβάνονται στο σχεδιασμό και οι στρατηγικές πρέπει να υποστηρίζουν την επίτευξη των ΣΒΑ σε τοπικό επίπεδο
- Εδαφική Ατζέντα 2030 για την Ευρώπη «Ένα Μέλλον για όλους τους Τόπους». Την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 ο ΣΠ5 και τα χωρικά εργαλεία εστιάζουν στην αντιμετώπιση των εδαφικών/χωρικών ανομοιογενειών και ανισοτήτων. Τόσο από το Κανονιστικό Πλαίσιο, όσο και από τα έγγραφα της ΕΕ σχετικά με την χωρική ανάπτυξη, προκύπτει ότι ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί σε μειονεκτικές περιοχές, είτε εντός των πόλεων είτε σε στις εξωαστικές ΟΧΕ

Ειδικότερα η Εδαφική Ατζέντα 2030 για την Ευρώπη «Ένα Μέλλον για όλους τους Τόπους» (A Future for all Places) που κυρώθηκε από τους αρμόδιους Υπουργούς τον Δεκέμβριο 2020, θέτει ως κεντρικό της στόχο την αντιμετώπιση των αυξανόμενων χωρικών ανισοροπιών και ανισοτήτων μέσω της βιώσιμης πολυκεντρικής ανάπτυξης και αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής.

Η Ατζέντα θέτει ως βασικούς πυλώνες τη Δίκαιη Ευρώπη, στο πλαίσιο της οποίας προωθείται η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των περιοχών αξιοποιώντας τη διαφορετικότητα των περιοχών, ενώ στο πλαίσιο της Πράσινης Ευρώπης προωθείται η διαμόρφωση οικολογικών συνθηκών ζωής, κλιματικά ουδέτερες και ανθεκτικές πόλεις, χωριά και Περιφέρειες, η κυκλική οικονομία, η ψηφιακή και φυσική διασύνδεση των περιοχών και κυρίως η περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα των περιοχών.

I.III.2. Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής

- ***Νέα Χάρτα της Λειψίας για τις πόλεις της Ευρώπης -2020***

**• Ανακοίνωση της Επιτροπής για την αστική διάσταση των
πολιτικών της ΕΕ-2014**

• Οι Αρχές για την Αστική Ανάπτυξη του ΟΟΣΑ

• Νέα Αστική ατζέντα του ΟΗΕ-2016

Οι πόλεις αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία, καθώς σε αυτές συγκεντρώνονται οι πόλοι καινοτομίας και ευκαιριών απασχόλησης και ανάπτυξης. Ταυτόχρονα όμως συγκεντρώνονται και σημαντικά προβλήματα όπως πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, ανεπάρκεια υποδομών και δομών, έλλειμμα στέγασης, υποβάθμιση περιοχών. Όλοι συμφωνούν στην ολοκληρωμένη πολυτομεακή προσέγγιση για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Ειδικότερα στη **Χάρτα της Λειψίας** που κυρώθηκε από τους αρμόδιους υπουργούς της ΕΕ τον Νοέμβριο 2020, θέτει ως προτεραιότητα τις τρεις διαστάσεις στην ολοκληρωμένη και βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων:

- Η **δίκαιη πόλη** στη βάση της οποίας θα πρέπει να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά σε όλους, να διασφαλίζεται η ποιότητα ζωής σε όλες τις γειτονιές και για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες, να διασφαλίζεται η ένταξη και άρση των διαχωρισμών και διακρίσεων
- Η **πράσινη πόλη** με τη διασφάλιση της πρόσβασης σε όλους σε χώρους πρασίνου και αναψυχής, προώθησης ποιοτικών και ανθεκτικών κλιματικά ουδέτερων υποδομών και κτιρίων, ενεργειακή απόδοση και μετάβαση
- Η **παραγωγική πόλη** με στήριξη της καινοτομίας και παραγωγικής διαφοροποίησης
- Η **ψηφιακή μετάβαση** ως οριζόντια διάσταση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη και ευημερία των πόλεων

Οι στρατηγικές για την αστική ανάπτυξη πρέπει μεταξύ άλλων να στοχεύουν στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, στην ανάγκη διαχείρισης των συγκεντρώσεων και της ερημοποίησης, στη βιώσιμη αστικοποίηση και παράλληλα στην εξισορρόπηση των ωφελημάτων/ οφελών με τα κόστη των συγκεντρώσεων / θυλάκων και της πυκνότητας (agglomerations and density).

Οι στρατηγικές θα πρέπει να περιλαμβάνουν πολιτικές για το κοινό καλό, με ολοκληρωμένη τοπική (place-based) προσέγγιση, πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, συμμετοχή και συνδημιουργία.

Η ανάδειξη όλων των δυνατοτήτων των αστικών περιοχών σαν συνδέσμους για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και καινοτομία, απαιτεί ταυτόχρονα κοινή προσέγγιση μεταξύ οριζόντιων πολιτικών και διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης.

Σύμφωνα με το άρθ. 9 του Κανονισμού ΕΤΠΑ για την Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, ειδική μέριμνα πρέπει να ληφθεί για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προκλήσεων και της κλιματικής αλλαγής, την μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050, την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και της καινοτομίας και την στήριξη των αστικών λειτουργικών περιοχών.

«**Λειτουργική αστική περιοχή**» σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΟΣΑ είναι η περιοχή η οποία αποτελείται από το αστικό κέντρο και την γύρω περιοχή από την οποία μετακινούνται άτομα από και προς την πόλη κυρίως για εργασία.

I.III.3. Η αγροτική διάσταση της πολιτικής συνοχής

- *Διακήρυξη του Cork 2.0- Καλύτερη ζωή στις Αγροτικές περιοχές 2016*

-
- *Μακρόπνοο όραμα για τις Αγροτικές περιοχές έναρξη 2020*

-
- *Ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για Έξυπνα χωριά 2017*

Επιδιώκεται ολοκληρωμένη στρατηγική προσέγγιση στις αγροτικές περιοχές μέσω τομεακών πολιτικών για την:

- προώθηση της ευημερίας των κατοίκων τους
- ενίσχυση των αγροτικών αλυσίδων αξίας με επενδύσεις βιώσιμες και ζωτικές για την αγροτική παραγωγή (αγροτική βιωσιμότητα και ζωτικότητα, με προστασία του αγροτικού περιβάλλοντος, διαχείριση των φυσικών πόρων, ενθάρρυνση των δράσεων για το κλίμα, με προώθηση της γνώσης και της καινοτομίας, αλλά και με βελτίωση της αποτελεσματικότητας).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Στοιχεία στρατηγικής με εγκριτική απόφαση που καταχωρούνται στο ΟΠΣ

1. Τίτλος στρατηγικής
2. Περιοχή παρέμβασης
3. Χωρικό εργαλείο:
 - a. ΟΧΕ
 - b. ΟΧΕ-ΒΑΑ
 - c. ΤΑΠΤΟΚ
4. Συνολικός προϋπολογισμός σε € (ΔΔ)
5. Επιλέξιμος προϋπολογισμός από ΠεΠ σε € (ΔΔ)
6. Συμβολή ανά ταμείο (ενωσιακή συνδρομή σε €):
 - a. ΕΤΠΑ
 - b. ΕΚΤ+
 - c. ΤΣ
 - d. ΤΔΜ
 - e. ΕΤΘΑΥ
7. Στόχος πολιτικής
8. Κατηγορίες παρέμβασης
9. Κατάλογος έργων (αναρτάται έγγραφο με κατάλογο έργων -προαιρετικό)